

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2014/54/EÚ**zo 16. apríla 2014****o opatreniach na uľahčenie výkonu práv udelených pracovníkom v súvislosti so slobodou pohybu pracovníkov****(Text s významom pre EHP)**

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 46,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽¹⁾,

po porade s Výborom regiónov,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ⁽²⁾,

keďže:

- (1) Voľný pohyb pracovníkov je základnou slobodou občanov Únie a jedným z pilierov vnútorného trhu v Únii zakotvenom v článku 45 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Jeho implementácia je ďalej rozvinutá v práve Únie, ktorého cieľom je zaručiť úplný výkon práv udelených občanom Únie a ich rodinným príslušníkom. „Ich rodinní príslušníci“ by sa mali chápať v zmysle vymedzenia uvedeného v článku 2 bode 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES ⁽³⁾, ktorá sa uplatňuje aj na rodinných príslušníkov cezhraničných pracovníkov.
- (2) Voľný pohyb pracovníkov je tiež kľúčovým prvkom v rozvoji skutočného trhu práce Únie, ktorým sa uľahčuje pohyb pracovníkov do oblastí s nedostatkom pracovných síl alebo s početnejšími pracovnými príležitosťami, na základe čoho sa pomáha väčšiemu počtu ľudí nájsť si pracovné miesta, ktoré lepšie zodpovedajú ich zručnostiam, a zdoľávať prekážky na trhu práce.
- (3) Voľný pohyb pracovníkov dáva každému občanovi Únie nezávisle od jeho miesta pobytu právo slobodne odísť do iného členského štátu s cieľom pracovať v ňom a/alebo sa v ňom usadiť na účely práce. Chráni ich pred diskrimináciou na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, podmienky zamestnania a pracovné podmienky, predovšetkým odmeňovanie, prepustenie a daňové a sociálne výhody, tým, že zabezpečuje, aby sa s nimi podľa vnútroštátneho práva, praxe a kolektívnych zmlúv zaobchádzalo rovnako ako so štátnymi príslušníkmi daného členského štátu. Uvedené práva by mali požívať bez diskriminácie všetci občania Únie, ktorí vykonávajú svoje právo na voľný pohyb, vrátane stálych, sezónnych a cezhraničných pracovníkov. Voľný pohyb pracovníkov je potrebné odlišovať od slobody poskytovať služby, ktorá zahŕňa aj právo podnikov poskytovať služby v inom členskom štáte, pričom na tento účel môžu podniky dočasne vysielat svojich vlastných pracovníkov do iného členského štátu, aby títo pracovníci v danom členskom štáte vykonávali činnosti potrebné na poskytovanie služieb.
- (4) Pokiaľ ide o pracovníkov Únie a ich rodinných príslušníkov vykonávajúcich svoje právo na voľný pohyb, v článku 45 ZFEÚ sa im udeľujú podstatné práva súvisiace s výkonom tejto základnej slobody, ktoré sa ďalej konkretizujú v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 492/2011 ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 341, 21.11.2013, s. 54.

⁽²⁾ Pozícia Európskeho parlamentu z 12 marca 2014 (zatiaľ neuvěřená v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady zo 14. apríla 2014.

⁽³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004, s. 77).

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 492/2011 z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie (Ú. v. EÚ L 141, 27.5.2011, s. 1).

- (5) Účinný výkon slobody pohybu pracovníkov však stále predstavuje veľkú výzvu a mnohí pracovníci Únie si veľmi často svoje práva na voľný pohyb neuvedomujú. Vzhľadom na – okrem iného – ich potenciálne zraniteľnejšie postavenie, pracovníci Únie môžu byť ešte stále pri presťahovaní do iného členského štátu vystavení neodôvodneným obmedzeniam alebo prekážkam na výkon ich práva na voľný pohyb, ako je napríklad neuznanie kvalifikácií, diskriminácia na základe štátnej príslušnosti a zneužívanie. Z tohto dôvodu existuje rozdiel medzi právnymi predpismi a ich uplatňovaním v praxi, ktorý je potrebné riešiť.
- (6) Komisia v júli 2010 vo svojom oznámení s názvom Potvrdenie významu voľného pohybu pracovníkov: práva a významné trendy uviedla, že preskúma možnosti riešenia nových potrieb a výziev, najmä vzhľadom na nové typy mobility, s ktorými sú konfrontovaní pracovníci Únie a ich rodinní príslušníci. Rovnako oznámila, že v kontexte novej stratégie pre vnútorný trh zväži možnosti presadzovania a podpory mechanizmov účinnej implementácie zásady rovnakého zaobchádzania, pokiaľ ide o pracovníkov Únie a ich rodinných príslušníkov pri výkone ich práva na voľný pohyb. Komisia taktiež zhrnula vývoj v oblasti právnych predpisov a judikatúry, a to najmä pokiaľ ide o osobný rozsah pôsobnosti práva Únie vzťahujúceho sa na voľný pohyb pracovníkov a podstatu práv, ktoré požívajú pracovníci Únie a ich rodinní príslušníci.
- (7) Komisia vo svojej správe o občianstve EÚ za rok 2010 s názvom Odstránenie prekážok vykonávania práv občanov EÚ z 27. októbra 2010 označila odlišné a nesprávne uplatňovanie práva Únie v oblasti práva na voľný pohyb za jednu z hlavných prekážok, ktorej občania Únie čelia pri účinnom výkone svojich práv v zmysle práva Únie. Komisia preto oznámila, že má v úmysle prijať opatrenia na uľahčenie voľného pohybu občanov EÚ a ich rodinných príslušníkov, ktorí sú občanmi tretích krajín, prísny presadzovaním predpisov EÚ vrátane tých, ktoré sa týkajú nediskriminácie, a to propagáciou osvedčených postupov a prehľbovaním znalosti predpisov EÚ a intenzívnejším šírením informácií smerom k občanom EÚ o ich právach v súvislosti s voľným pohybom (opatrenie 15 správy o občianstve EÚ za rok 2010). Okrem toho, Komisia vyzdvihla v správe o občianstve EÚ za rok 2013 s názvom Občania EÚ: vaše práva, vaša budúcnosť potrebu odstrániť administratívne prekážky a zjednodušiť postupy pre občanov Únie, ktorí žijú, pracujú a cestujú v ostatných členských štátoch.
- (8) Komisia v oznámení s názvom Smerom k oživeniu hospodárstva sprevádzanému tvorbou veľkého počtu pracovných miest z 18. apríla 2012 (balík zamestnanosti) uviedla, že má v úmysle predložiť legislatívny návrh (informácie a poradenstvo) s cieľom podporiť mobilných pracovníkov pri výkone ich práv vyplývajúcich zo ZFEÚ a z nariadenia (EÚ) č. 492/2011 a naliehavo vyzvala členské štáty, aby: zvyšovali informovanosť občanov o ich právach vyplývajúcich z právnych predpisov Únie týkajúcich sa antidiskriminácie, rodovej rovnosti a voľného pohybu pracovníkov, zlepšovali prístup k týmto právam a otvárali a umožňovali prístup občanov Únie k pracovným miestam vo verejnom sektore v súlade s právom Únie tak, ako ho vykladá Súdny dvor Európskej únie. V tejto súvislosti sa podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora má obmedzenie prístupu k určitým pracovným miestam vo verejnej službe len na vlastných štátnych príslušníkov členského štátu vykladať restriktívne a tak, že sa vzťahuje len na pracovné miesta, ktoré zahŕňajú priamu alebo nepriamu účasť na výkone právomocí vyplývajúcich z verejného práva a funkcií zriadených na ochranu všeobecných záujmov štátu alebo iných verejných orgánov.
- (9) Primerané a účinné uplatňovanie a presadzovanie článku 45 ZFEÚ a nariadenia (EÚ) č. 492/2011, ako aj povedomie o právach, sú kľúčovými prvkami ochrany práv pracovníkov Únie a ich rodinných príslušníkov a rovnakého zaobchádzania s nimi, zatiaľ čo nedostatočné presadzovanie oslabuje účinnosť predpisov Únie platných v tejto oblasti a ohrozuje práva a ochranu pracovníkov Únie a ich rodinných príslušníkov.
- (10) Účinnnejšie a jednotnejšie uplatňovanie práv udelených v predpisoch Únie týkajúcich sa voľného pohybu pracovníkov je potrebné aj v záujme riadneho fungovania vnútorného trhu.
- (11) Uplatňovanie a monitorovanie predpisov Únie týkajúcich sa voľného pohybu pracovníkov by sa malo zlepšiť s cieľom zabezpečiť, aby boli pracovníci Únie a ich rodinní príslušníci, ako aj zamestnávateľia, orgány verejnej moci a iné dotknuté osoby lepšie informovaní o právach a povinnostiach súvisiacich s voľným pohybom, s cieľom pomáhať pracovníkom Únie a ich rodinným príslušníkom a chrániť ich pri výkone týchto práv a zároveň bojovať proti tomu, aby orgány verejnej moci a verejní či súkromní zamestnávateľia uvedené predpisy obchádzali. V tejto súvislosti môžu členské štáty zohľadniť aj účinky zvýšenej mobility, akými sú napríklad „únik mozgov“ alebo „únik mládeže“.
- (12) Aby sa zabezpečilo správne uplatňovanie zásadných predpisov Únie týkajúcich sa voľného pohybu pracovníkov a monitorovalo ich dodržiavanie, členské štáty by mali prijať vhodné opatrenia na ochranu pracovníkov Únie a ich rodinných príslušníkov vykonávajúcich ich právo na voľný pohyb pred diskrimináciou na základe štátnej príslušnosti a pred akýmikoľvek neodôvodnenými obmedzeniami alebo prekážkami pri výkone tohto práva.

- (13) Na tento účel je vhodné ustanoviť osobitné predpisy na účinné presadzovanie a uľahčovanie lepšieho a jednotnejšieho uplatňovania zásadných predpisov, ktorými sa riadi sloboda pohybu pracovníkov podľa článku 45 ZFEÚ a nariadenia (EÚ) č. 492/2011. Pri presadzovaní tejto základnej slobody by sa mala zohľadniť zásada rovnosti medzi ženami a mužmi a zákaz diskriminácie pracovníkov Únie a ich rodinných príslušníkov z akéhokoľvek dôvodu uvedeného v článku 21 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“).
- (14) V uvedenom kontexte by sa pracovníkom Únie a ich rodinným príslušníkom, ktorí boli vystavení diskriminácii na základe štátnej príslušnosti alebo akémukoľvek neodôvodnenému obmedzeniu alebo prekážkam pri výkone svojho práva na voľný pohyb, mala zaručiť skutočná a účinná súdna ochrana. Ak členské štáty ustanovia ako prostriedok právnej nápravy správne konania, mali by zabezpečiť možnosť napadnúť akékoľvek správne rozhodnutie na súde v zmysle článku 47 charty. Pri zohľadnení práva na účinnú právnu ochranu by pracovníci Únie mali byť chránení pred akýmkoľvek nepriaznivým zaobchádzaním alebo následkom v dôsledku sťažnosti alebo konania s cieľom presadiť práva zaručené podľa tejto smernice.
- (15) S cieľom zabezpečiť účinnejšiu mieru ochrany je potrebné oprávniť aj združenia a právnické osoby vrátane sociálnych partnerov na to, aby vstupovali do konaní, a to buď v mene alebo na podporu ktorejkoľvek údajnej obeť a s jej súhlasom – podľa toho, ako to určia členské štáty. Tým by nemali byť dotknuté vnútroštátne rokovacie poriadky v súvislosti so zastupovaním a s obranou pred súdom a ďalšie právomoci a kolektívne práva sociálnych partnerov, zástupcov zamestnancov a zamestnávateľov, ako sú napríklad tie, ktoré sa týkajú presadzovania kolektívnych zmlúv prípadne činností v kolektívnom záujme, na základe vnútroštátneho práva alebo praxe. Na účely zabezpečenia účinnej právnej ochrany a bez toho, aby boli dotknuté existujúce mechanizmy kolektívnej ochrany, ktoré sú dostupné pre sociálnych partnerov, a vnútroštátne právo alebo prax, sa členské štáty vyzývajú, aby preskúmali uplatňovanie spoločných zásad pre mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na prikázanie zdržania sa určitého konania a na náhradu škody.
- (16) V súlade s judikatúrou Súdneho dvora by vnútroštátne predpisy vzťahujúce sa na lehoty na presadenie práv podľa tejto smernice mali byť stanovené tak, aby nevznikal dôvod predpokladať, že by mohli výkon týchto práv v skutočnosti znemožniť, alebo neúmerne sťažiť.
- (17) Samotná ochrana pred diskrimináciou na základe štátnej príslušnosti by sa posilnila, keby v každom členskom štáte existovali účinné subjekty s vhodnými odbornými znalosťami a s právomocou presadzovať rovnaké zaobchádzanie, analyzovať problémy, ktorým čelia pracovníci Únie a ich rodinní príslušníci, skúmať možné riešenia a poskytovať im osobitnú pomoc. Právomoci týchto subjektov by okrem iného mali zahŕňať poskytovanie nezávislej právnej a/alebo inej pomoci pracovníkom a ich rodinným príslušníkom, ako sú napríklad poskytovanie právneho poradenstva o uplatňovaní relevantných predpisov Únie a vnútroštátnych predpisov vo vzťahu k nim, poskytovanie informácií o postupoch podávania sťažností a pomoci pri ochrane práv pracovníkov a ich rodinných príslušníkov. Môže zahŕňať aj pomoc v súdnych konaniach.
- (18) Každý členský štát by mal sám rozhodnúť, či úlohy podľa tejto smernice majú plniť subjekty uvedené vyššie, alebo či sa tieto úlohy pridelia subjektom, ktoré existujú na národnej úrovni a sledujú podobné ciele, ako napríklad presadzovanie voľného pohybu osôb, implementáciu zásady rovnakého zaobchádzania alebo ochrany individuálnych práv. Ak sa členský štát rozhodne rozšíriť mandát subjektu, ktorý existuje, mal by zabezpečiť aj pridelenie dostatočných zdrojov tomuto existujúcemu subjektu na účinné a primerané plnenie jeho existujúcich a dodatočných úloh. Ak sú úlohy pridelené viac ako jednému subjektu, členské štáty by mali zabezpečiť ich primeranú koordináciu.
- (19) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby jeden alebo viac týchto subjektov pôsobilo ako kontaktné miesto a aby spolupracovali a vymieňali si informácie, akými sú napríklad kontaktné údaje všetkých subjektov, prostriedky nápravy a kontaktné údaje združení, organizácií alebo iných právnických osôb, ktoré pracovníkom Únie a ich rodinným príslušníkom poskytujú informácie a služby, s rovnakými kontaktnými miestami v iných členských štátoch. Zoznam kontaktných miest by sa mal sprístupniť verejnosti.
- (20) Členské štáty by mali podporovať spoluprácu medzi subjektmi, ktoré sú určené podľa tejto smernice a existujúcimi informačnými a podpornými službami, ktoré poskytujú sociálni partneri, združenia, organizácie alebo iné relevantné právnické osoby, akými sú organizácie zodpovedné za koordinačné opatrenia podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ⁽¹⁾, a prípadne inšpektoráty práce.

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 30.4.2004, s. 1).

- (21) Členské štáty by mali zabezpečiť podporu synergie s existujúcimi informačnými a podpornými nástrojmi na úrovni Únie a na daný účel by mali zabezpečiť, aby existujúce alebo novovytvorené subjekty úzko spolupracovali s existujúcimi informačnými a podpornými službami, ako sú Vaša Európa, SOLVIT, Enterprise Europe Network, miesta jednotného kontaktu a EURES, prípadne vrátane cezhraničných partnerstiev EURES.
- (22) Členské štáty by mali podporovať dialóg so sociálnymi partnermi a príslušnými mimovládnyimi organizáciami na účely riešenia problému neodôvodnených obmedzení a prekážok v práve na voľný pohyb alebo rôznych foriem diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, ako aj boja proti nim.
- (23) Členské štáty by mali stanoviť, akým spôsobom sa občanom Únie ako napríklad pracovníkom, študentom, čerstvým absolventom, ako aj zamestnávateľom, sociálnym partnerom a ďalším zainteresovaným stranám, môžu poskytovať ľahko dostupné, relevantné informácie o ustanoveniach tejto smernice a o relevantných ustanoveniach nariadenia (EÚ) č. 492/2011 vrátane informácií o subjektoch určených podľa tejto smernice a o dostupných prostriedkoch nápravy a ochrany. Členské štáty by mali prijať opatrenia na sprístupnenie týchto informácií vo viac ako jednom úradnom jazyku Únie, a to pri zohľadnení požiadaviek trhu práce. Tým by nemali byť dotknuté právne predpisy členských štátov o používaní jazykov. Tieto informácie by sa mohli poskytovať prostredníctvom individuálneho poradenstva a mali by byť ľahko dostupné aj prostredníctvom internetových stránok Vaša Európa a EURES.
- (24) S cieľom uľahčiť presadzovanie práv udelených podľa práva Únie by sa smernica Rady 91/533/EHS⁽¹⁾ mala dôsledne vykonávať a monitorovať.
- (25) Touto smernicou sa ustanovujú minimálne požiadavky, a tým sa členským štátom dáva možnosť zaviesť alebo zachovať priaznivejšie ustanovenia. Členské štáty majú takisto možnosť rozšíriť právomoci organizácií, ktorým boli pridelené úlohy súvisiace s ochranou pracovníkov Únie pred diskrimináciou na základe štátnej príslušnosti tak, aby zahŕňali aj právo na rovnaké zaobchádzanie bez diskriminácie na základe štátnej príslušnosti pre všetkých občanov Únie vykonávajúcich ich právo na voľný pohyb a ich rodinných príslušníkov, ako sa zakotvuje v článku 21 ZFEÚ a v smernici 2004/38/ES. Vykonávanie tejto smernice by nemalo slúžiť na odôvodnenie akéhokoľvek zhoršenia stavu, aký už existuje v každom členskom štáte.
- (26) Účinné vykonávanie tejto smernice znamená, že členské štáty by mali pri prijímaní vhodných opatrení v záujme dodržiavania svojich povinností v zmysle tejto smernice uvádzať odkaz na túto smernicu, alebo tento odkaz uvedú pri úradnom uverejnení vykonávacích opatrení.
- (27) V súlade so spoločným politickým vyhlásením členských štátov a Komisie z 28. septembra 2011 o vysvetľujúcich dokumentoch sa členské štáty zaviazali, že v odôvodnených prípadoch k svojim oznámeniam o transpozičných opatreniach pripoja jeden alebo viacero dokumentov vysvetľujúcich vzťah medzi prvkami smernice a zodpovedajúcimi časťami vnútroštátnych transpozičných nástrojov. V súvislosti s touto smernicou sa zákonodarca domnieva, že zasielanie takýchto dokumentov je odôvodnené.
- (28) Po uplynutí dostatočnej doby vykonávania tejto smernice by Komisia mala vypracovať správu o jej vykonávaní, v ktorej zhodnotí najmä možnosť predložiť akýkoľvek návrh, ktorý je potrebný na to, aby sa zaručilo lepšie presadzovanie práva Únie vzťahujúceho sa na voľný pohyb. V uvedenej správe by sa Komisia mala zamerať na prípadné ťažkosti, ktorým môžu čeliť mladí absolventi, ktorí sa uchádzajú o zamestnanie v celej Únii, ako aj osoby z tretích krajín, ktoré sú s pracovníkmi Únie v manželskom vzťahu.
- (29) V tejto smernici sa dodržiavajú základné práva a zásady uznané v charte, a to najmä sloboda zvoliť si povolanie a právo pracovať, právo na nediskrimináciu, najmä na základe štátnej príslušnosti, právo na kolektívne vyjednávanie a akcie, spravodlivé a primerané pracovné podmienky, právo na slobodu pohybu a pobytu a právo na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý súdny proces. Táto smernica sa musí vykonávať v súlade s týmito právami a zásadami.
- (30) V tejto smernici sa rešpektujú rôzne modely trhu práce jednotlivých členských štátov vrátane modelov trhu práce regulovaných kolektívnymi zmluvami.
- (31) Keďže cieľ tejto smernice, a to zaviesť všeobecný spoločný rámec vhodných ustanovení, opatrení a mechanizmov potrebných na lepšie a jednotnejšie uplatňovanie a praktické presadzovanie práv súvisiacich s voľným pohybom pracovníkov, ktoré sa udeľujú v ZFEÚ a nariadením (EÚ) č. 492/2011, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodov jeho rozsahu a dôsledkov ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie,

(1) Smernica Rady 91/533/EHS zo 14. októbra 1991 o povinnosti zamestnávateľa informovať zamestnancov o podmienkach vzťahujúcich sa na zmluvu alebo na pracovno-právny vzťah (Ú. v. ES L 288, 18.10.1991, s. 32).

môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa,

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

Článok 1

Predmet úpravy

Táto smernica obsahuje ustanovenia na uľahčenie jednotného uplatňovania a praktického presadzovania práv udelených v článku 45 ZFEÚ a v článkoch 1 až 10 nariadenia (EÚ) č. 492/2011. Táto smernica sa uplatňuje na občanov Únie pri výkone týchto práv a ich rodinných príslušníkov (ďalej len „pracovníci Únie a ich rodinní príslušníci“).

Článok 2

Rozsah pôsobnosti

1. Táto smernica sa uplatňuje na tieto záležitosti, ako sa uvádzajú v článkoch 1 až 10 nariadenia (EÚ) č. 492/2011, v oblasti slobody pohybu pracovníkov:
 - a) prístup k zamestnaniu;
 - b) podmienky zamestnania a pracovné podmienky, najmä odmeňovanie, prepustenie, zdravie a bezpečnosť pri práci a, v prípade nezamestnanosti pracovníkov Únie, opätovné začlenenie do práce alebo zamestnania;
 - c) prístup k sociálnym a daňovým výhodám;
 - d) členstvo v odboroch a oprávnenosť stať sa členom orgánov zastupujúcich pracovníkov;
 - e) prístup k odbornej príprave;
 - f) prístup k bývaniu,
 - g) prístup k vzdelávaniu, učňovskej a odbornej príprave pre deti pracovníkov Únie.
 - h) pomoc poskytovanú úradmi práce.
2. Rozsah pôsobnosti tejto smernice je totožný s rozsahom pôsobnosti nariadenia (EÚ) č. 492/2011.

Článok 3

Obrana práv

1. Členské štáty zabezpečujú, aby po prípadnom obrátení sa na iné príslušné orgány vrátane zmierovacieho konania, ak sa považuje za vhodné, boli súdne postupy, na účely presadzovania plnenia povinností podľa článku 45 ZFEÚ a článkov 1 až 10 nariadenia (EÚ) č. 492/2011, dostupné všetkým pracovníkom Únie a ich rodinným príslušníkom, ktorí sa domnievajú, že boli alebo sú vystavení neodôvodneným obmedzeniam a prekážkam v ich práve na voľný pohyb, alebo sa cítia poškodení v dôsledku neuplatnenia zásady rovnakého zaobchádzania na nich, a to aj po skončení vzťahu, v rámci ktorého malo dôjsť k obmedzeniu a prekážke alebo k diskriminácii.
2. Členské štáty zabezpečujú, aby združenia, organizácie vrátane sociálnych partnerov alebo iné právnické osoby, ktoré v súlade s kritériami stanovenými v ich vnútroštátnom práve, zaužívanými v praxi alebo stanovenými v kolektívnych zmluvách, majú legitímny záujem na zaistení toho, aby sa táto smernica dodržiavala, mohli v mene alebo na podporu pracovníkov Únie a ich rodinných príslušníkov a s ich súhlasom vstupovať do akéhokoľvek súdneho konania a/alebo správneho konania, ktoré zabezpečia presadzovanie práv uvedených v článku 1.
3. Odsek 2 sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté prípadné iné právomoci a kolektívne práva sociálnych partnerov, zástupcov zamestnancov a zamestnávateľov vrátane práva na iniciovanie konania v kolektívnom záujme podľa vnútroštátneho práva alebo praxe.
4. Odsek 2 sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne procesné pravidlá v súvislosti so zastupovaním a obranou v súdnych konaniach.
5. Odseky 1 a 2 tohto článku sa uplatňujú bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne predpisy týkajúce sa lehôt na presadzovanie práv uvedených v článku 1. Tieto vnútroštátne lehoty však nesmú znemožňovať alebo nadmerne sťažovať výkon týchto práv.
6. Členské štáty zavedú do svojich vnútroštátnych právnych systémov také opatrenia, ktoré sú potrebné na ochranu pracovníkov Únie pred akýmkoľvek nepriaznivým zaobchádzaním alebo nepriaznivými následkami, ktoré sú reakciou na sťažnosť alebo právne konanie zamerané na presadenie dodržania práv uvedených v článku 1.

Článok 4

Subjekty na podporu rovnakého zaobchádzania a podporu pracovníkov Únie a ich rodinných príslušníkov

1. Každý členský štát určí jednu alebo viac štruktúr alebo subjektov (ďalej len „subjekty“) na účely presadzovania, analýzy, monitorovania a podpory rovnakého zaobchádzania s pracovníkmi Únie a ich rodinnými príslušníkmi bez diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, bez neodôvodnených obmedzení alebo prekážok súvisiacich s ich právom na voľný pohyb, a stanoví potrebné opatrenia na ich riadne fungovanie. Tieto subjekty môžu byť súčasťou existujúcich subjektov, ktoré plnia podobné ciele na vnútroštátnej úrovni.
2. Členské štáty zabezpečujú, aby právomoci týchto subjektov zahŕňali:
 - a) poskytovanie alebo zabezpečenie poskytovania nezávislej právnej a/alebo inej pomoci pracovníkom Únie a ich rodinným príslušníkom bez toho, aby boli dotknuté ich práva a práva združení, organizácií a ďalších právnych subjektov uvedených v článku 3;
 - b) vykonávanie činností ako kontaktné miesto v styku s rovnakými kontaktnými miestami v iných členských štátoch na účely spolupráce a výmeny relevantných informácií;
 - c) vedenie alebo zadávanie nezávislých prieskumov a analýz v súvislosti s neodôvodnenými obmedzeniami alebo prekážkami výkonu práva na voľný pohyb alebo s diskrimináciou na základe štátnej príslušnosti pracovníkov Únie a ich rodinných príslušníkov;
 - d) zabezpečovanie uverejňovania nezávislých správ a vypracúvanie odporúčaní k akejkoľvek otázke súvisiacej s takýmito obmedzeniami a prekážkami alebo diskrimináciou;
 - e) uverejňovanie relevantných informácií o uplatňovaní predpisov Únie vzťahujúcich sa na voľný pohyb pracovníkov na vnútroštátnej úrovni.

Vo vzťahu k prvému pododseku písm. a) ak subjekty poskytujú pomoc v rámci súdnych konaní, táto pomoc je pre osoby, ktoré nemajú dostatočné prostriedky, v súlade s vnútroštátnym právom alebo praxou bezplatná.

3. Členské štáty oznámia Komisii názvy a kontaktné údaje kontaktných miest, ako aj všetky ich aktualizácie alebo zmeny. Komisia vedie zoznam kontaktných miest a poskytuje ho členským štátom.
4. Členské štáty zabezpečujú, aby existujúce alebo novovytvorené subjekty boli informované o informačných a podporných službách, ktoré existujú na úrovni Únie, ako napríklad Vaša Európa, SOLVIT, EURES, Enterprise Europe Network a miesta jednotného kontaktu, a aby boli schopné ich využívať a spolupracovať s nimi.
5. Ak sú úlohy uvedené v odseku 2 pridelené viac ako jednému subjektu, členské štáty zabezpečia primeranú koordináciu uvedených úloh.

Článok 5

Dialóg

Členské štáty podporujú dialóg so sociálnymi partnermi a s príslušnými mimovládnyimi organizáciami, ktoré majú v súlade s vnútroštátnym právom alebo praxou legitímny záujem prispievať v záujme podpory zásady rovnakého zaobchádzania k boju proti neodôvodneným obmedzeniam a prekážkam v súvislosti s právom pracovníkov Únie a ich rodinných príslušníkov na voľný pohyb a proti ich diskriminácii na základe štátnej príslušnosti.

Článok 6

Prístup k informáciám a ich šírenie

1. Členské štáty zabezpečujú, aby dotknuté osoby, predovšetkým pracovníci Únie a zamestnávateľia Únie, boli na celom ich území všetkými vhodnými prostriedkami upozorňovaní na ustanovenia prijaté podľa tejto smernice a podľa článkov 1 až 10 nariadenia (EÚ) č.492/2011.
2. Členské štáty poskytujú vo viac ako jednom úradnom jazyku inštitúcií Únie informácie o právach týkajúcich sa voľného pohybu pracovníkov vyplývajúcich z právnych predpisov Únie, ktoré sú jasné, bezplatné, ľahko dostupné, komplexné a aktualizované. Tieto informácie by mali byť ľahko dostupné aj prostredníctvom internetových stránok Vaša Európa a EURES.

Článok 7

Minimálne požiadavky

1. Členské štáty môžu zaviesť alebo zachovať ustanovenia, ktoré sú pre ochranu zásady rovnakého zaobchádzania priaznivejšie ako ustanovenia stanovené v tejto smernici.
2. Členské štáty môžu ustanoviť, aby právomoci subjektov uvedených v článku 4 tejto smernice týkajúce sa presadzovania, analýzy, monitorovania a podpory rovnakého zaobchádzania s pracovníkmi Únie a ich rodinnými príslušníkmi bez diskriminácie na základe štátnej príslušnosti zahŕňali aj právo na rovnaké zaobchádzanie bez diskriminácie na základe štátnej príslušnosti pre všetkých občanov Únie vykonávajúcich ich práva na voľný pohyb a ich rodinných príslušníkov v súlade s článkom 21 ZFEÚ a smernicou 2004/38/ES.
3. Vykonávanie tejto smernice nie je za žiadnych okolností dostatočným dôvodom na zníženie úrovne ochrany pracovníkov Únie a ich rodinných príslušníkov v oblastiach, na ktoré sa táto smernica uplatňuje, bez toho, aby bolo dotknuté právo členských štátov reagovať na zmeny situácie prijatím zákonov, iných právnych predpisov a správnych ustanovení, ktoré sa líšia od tých, ktoré sú platné 20. mája 2014 za predpokladu, že sú splnené ustanovenia tejto smernice.

Článok 8

Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 21. mája 2016 Komisii bezodkladne oznámia znenie týchto ustanovení.
Členské štáty uvedú priamo v prijatých ustanoveniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upraví členské štáty.
2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 9

Správa

Komisia do 21. novembra 2018 predloží Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru správu o vykonávaní tejto smernice s cieľom navrhnúť prípadné potrebné zmeny.

Článok 10

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom nasledujúcim po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 11

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom.

V Štrasburgu 16. apríla 2014

Za Európsky parlament
predseda
M. SCHULZ

Za Radu
predseda
D. KOURKOULAS